

Sammanfattning

Fråga om det förelegat grund för avskedande av tre arbetstagare som haft anställning vid en chokladfabrik. Arbetsdomstolen finner det inte visat att arbetstagarna känt till eller förstått att de i strid med interna regler hämtat godis på lagret, varför grund för avsked eller uppsägning inte förelegat. Skäl föreligger att kritisera en av arbetstagarna för att utan lov ha hämtat kasserad datautrustning på lagret men domstolen finner att agerandet inte varit av så allvarlig beskaffenhet att det kan motivera ett avskedande eller en uppsägning. Även fråga om storleken av det allmänna skadeståndet.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2006-02-22
StockholmDom nr 22/06
Mål nr A 158/04**KÄRANDE**

Svenska Livsmedelsarbetareförbundet, Box 1156, 111 81 STOCKHOLM
Ombud: förbundsjuristen David Hellman, LO-TCO Rättsskydd AB,
Box 1155, 111 81 STOCKHOLM

SVARANDE

1. Livsmedelsföretagen, Box 16347, 103 26 STOCKHOLM
2. Cloetta Fazer Produktion AB, 556008-0383, 590 60 LJUNGSBRO
Ombud för 1–2: chefsjuristen Magnus Weidenhajjn, adress som ovan under 1

SAKEN

Ogiltigförklaring av avskedande m.m.

Bakgrund och yrkanden

Mellan Livsmedelsföretagen och Svenska Livsmedelsarbetareförbundet (förbundet) gäller kollektivavtal. Cloetta Fazer Produktion AB (bolaget) är medlem i Livsmedelsföretagen och bundet av kollektivavtalet.

H.J., L.T. och C.A. är medlemmar i förbundet. De var alla tillsvidareanställda hos bolaget och avskedades från sina anställningar den 17 juni 2004.

Mellan parterna har uppkommit tvist om avskedandena. Såväl lokala som centrala tvisteförhandlingar har förts utan att parterna kunnat enas.

Förbundet har väckt talan i Arbetsdomstolen och yrkat att Arbetsdomstolen skall

1. ogiltigförklara avskedandena av H.J., L.T. och C.A. och
2. förplikta bolaget att till var och en av dem utge allmänt skadestånd med 120 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning, den 4 augusti 2004, till dess betalning sker.

För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att det inte förelegat laglig grund för avskedandena men väl saklig grund för uppsägning har förbundet yrkat att Arbetsdomstolen skall förplikta bolaget att

1. till var och en av H.J., L.T. och C.A. utge allmänt skadestånd med 80 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 4 augusti 2004 till dess betalning sker,
2. till H.J. utge ekonomiskt skadestånd, avseende uppsägningslön och semesterersättning med avdrag för uppburen arbetslöshetsersättning, med

- 51 615 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 december 2004 till dess betalning sker,
3. till L.T. utge ekonomiskt skadestånd, avseende uppsägningslön och semesterersättning med avdrag för uppburen arbetslöshetsersättning, med 57 875 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 januari 2005 till dess betalning sker, och
 4. till C.A. utge ekonomiskt skadestånd, avseende uppsägningslön och semesterersättning med avdrag för uppburen arbetslöshetsersättning, med 22 758 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 september 2004 till dess betalning sker.

Arbetsgivarparterna har bestritt käromålet. De har vitsordat de yrkade beloppen avseende ekonomiskt skadestånd samt ränteyrkandena som skäliga i och för sig. För det fall skyldighet att utge allmänt skadestånd skulle föreligga har arbetsgivarparterna yrkat att skadeståndsbeloppen skall helt falla bort eller jämkas.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Till utveckling av talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Förbundet

Bakgrund

Bolaget tillverkar choklad, konfektyr och andra livsmedel. De aktuella arbetstagarna arbetade på bolagets fabrik i Ljungsbro. Fabriken är uppbyggd med s.k. linjer, ca 15 stycken, för produktion av vissa av bolagets produkter. Till exempel tillverkas Kexchoklad vid en linje, allmänt benämnd ”kexlinjen”. Vidare finns ett lager där det förvaras produkter för transport till externa kunder samt produkter som skall försäljas i den butik som finns i anslutning till fabriken. Fabriksbutiken säljer produkter som tillverkas i Ljungsbro men också produkter som tillverkas på andra fabriker inom koncernen.

H.J., L.T. och C.A. arbetade vid kexlinjen. H.J. anställdes den 12 juni 1989 och L.T. den 7 mars 1988. Båda hade haft långa anställningar i bolaget utan anmärkningar när de avskedades i juni 2004. C.A. anställdes den 29 augusti 2000 och har även han arbetat utan anmärkning.

Arbetsgivarparterna har som grund för avskedandena gjort gällande att H.J., L.T. och C.A. i strid med bolagets regler hämtat godis från lagret. Det är riktigt att de hämtat godis från lagret till fikarummet men detta har inte varit i strid med bolagets regler. Arbetsgivarparterna har därutöver gjort gällande att C.A. olovligen tagit med sig datautrustning från lagret. Det är riktigt att han tog med sig datautrustningen i fråga, vilken han uppfattade som kasserad. Han tog den med sig för att undersöka om den gick att använda i fikarummet.

Bolagets interna regler och praxis

Bolaget har skriftliga ordningsregler; ”Egentligen ganska självklart”. I dessa anges följande: ”Det är förbjudet att från företaget medföra varor eller annan egendom som tillhör företaget. Företaget genomför stickprovskontroller regelbundet”. Efter avskedandena har ordningsreglerna ändrats och innehåller nu även särskilda regler för provsmakning av godis. Några sådana särskilda skriftliga regler fanns inte tidigare. De nya ordningsreglerna delades ut till de anställda under hösten 2004.

Enligt praxis på bolaget gällde i tiden före avskedandena följande såvitt avsåg rätten att ta och äta av bolagets produkter på fabriksområdet. De anställda ägde rätt att hämta godis från den egna linjen och från andra linjer samt från lagerområdet. Eftersom godiset ofta hämtades till fikarummet var det vanligt att det hämtades lite större kvantiteter så att det skulle räcka både till det egna skiftet och till följande skift. Det har varit vanligt att det legat godis i fikarummen, som utan tvekan hämtats från just lagret. Arbetsledare som vistades i fikarummen har inte reagerat med anledning av detta. Att det var tillåtet att hämta godis även från lagret var en av arbetsledningen godtaggen praxis.

Nyanställd personal har fått information om att de absolut inte får föra med sig produkter ut från fabriksområdet. I övrigt informerades om att det stod de anställda fritt att hämta och äta godis på fabriksområdet.

Av bolagets egna ordningsföreskrifter ”Egentligen ganska självklart” framgår också att åtgärder enligt anställningsskyddslagen vidtas först vid upprepade förseelser.

Den information som arbetsgivarparterna hänvisat till och som funnits i personaltidningen ”Det rätta” den 2 mars 2000 har inte varit känd för H.J., L.T. eller C.A. Tidningen kommer varje vecka och läggs i personalutrymmena.

Arbetsgivarparterna har i målet gjort gällande att det endast varit tillåtet att hämta och äta godis från särskilda smakstationer. Detta gällde enligt förbundet inte vid tiden för avskedandena. Systemet med smakstationer har utvecklats under åren och var inledningsvis till för externa besökare i fabriken. Vid tidpunkten för avskedandena fanns endast ett fåtal smakstationer. Efter avskedandena har det dock satts upp fler smakstationer.

Händelseförloppet

På lagerområdet finns dels produkter som skall levereras till externa kunder, dels produkter som skall säljas i fabriksbutiken. De produkter som skall till externa kunder via bolagets centrallager i Norrköping förvaras på lagret i inplastade pallar. Dessa produkter har H.J., L.T. och C.A. inte rört. Det godis som skall säljas i fabriksbutiken förvaras på olika sätt i lådor, påsar, askar och har stått i kartonger fritt på golvet eller på en pall. Ibland är det fråga om andrasorteringsgodis som säljs i butiken. Det godis som H.J., L.T. och C.A. har hämtat stod i öppna kartonger på en pall eller fritt på golvet. Dessa

kartonger har alltså inte brutits upp av H.J., L.T. eller C.A. Någon risk för att det skulle levereras ofullständigt gods till kunder har inte förelegat eftersom godiset skulle säljas i fabriksbutiken. Produktionsledaren har också haft aktuell pall under övervakning under hela perioden. På övervakningsfilmen framgår att pallen har ställts i ordning för att det skall gå att hämta godis från den. Övervakningskamerorna har särskilt riktats mot pallen.

C.A.

Det är riktigt att C.A. den 18 april samt den 2 och den 9 maj 2004 tog med sig godis från lagret. Han har dock inte som påståtts öppnat någon försluten kartong och ur den tagit godiset. C.A. var bland de senast anställda på kexlinjen och skickades ofta av andra arbetskamrater för att hämta godis till fikarummet på det sätt som varit praxis inom bolaget. Det är också riktigt att han den 23 april och den 2 maj 2004 tog med sig kasserad datautrustning från lagret.

H.J. och L.T.

Det är riktigt att H.J. och L.T. den 24 april 2004 tog med sig ett mindre antal chokladaskar från lagret. Askarna låg dock i en öppen låda och de har alltså inte öppnat någon försluten låda som påståtts. H.J. och L.T. har hämtat godis som var avsett för det egna fikarummet på kexlinjen. De har hämtat godis så att det skulle räcka till både deras skift och nästkommande skift.

Eftersom det varit tillåtet att hämta godis på fabriken överlag så länge godiset inte fördes ut från fabriksområdet kom det väldigt överraskande när bolaget påstod att H.J., L.T. och C.A. skulle ha stulit godis.

Arbetsgivarparterna har påstått att det hämtats godis på lagret endast kvälls- och nattetid. Förbundet delar inte den uppfattningen. Det har skett i samma utsträckning på dagarna också. Av videoupptagningarna framgår att personer även dagtid tagit godis på lagret.

Sammanfattning av grunderna för talan

H.J., L.T. och C.A. har i april–maj 2004 hämtat godis på lagret till fikarummet helt i enlighet med gällande praxis på bolaget. De har alltså inte handlat i strid med då gällande ordningsföreskrifter eller praxis. C.A. har också hämtat kasserad datautrustning på lagret och fört den till fikarummet för att pröva om det var möjligt att använda den där på rasterna. Datautrustningen har därefter åter kasserats. Bolaget har inte frånhänts någon egendom.

H.J., L.T. och C.A. har avskedats från sina anställningar utan att ens saklig grund för uppsägning förelegat. Avskedandena skall därför ogiltigförklaras och bolaget är skyldigt att utge allmänt skadestånd till dem. För det fall domstolen skulle finna att bolaget haft saklig grund för uppsägning men inte skäl för avskedande har de rätt till ekonomiskt skadestånd under en uppsägningstid samt rätt till allmänt skadestånd.

Arbetsgivarparterna

Bakgrund

Tvisten är hänförlig till bolagets produktionsanläggning i Ljungsbro där ungefär 350 personer arbetar.

Förbundets uppgifter om när H.J., L.T. och C.A. började sina anställningar är riktiga. Arbetsgivarparterna vill särskilt peka på att de aktuella arbetstagarerna och då särskilt H.J. och L.T. har lång anställningstid vid bolaget varför de borde känna till bolagets regler väl.

Bolaget hade sedan länge haft problem med stölder och svinn. Av det skälet tog bolaget upp en förhandling med de aktuella arbetstagarorganisationerna under våren 2004. Vid förhandlingarna enades bolaget och arbetstagarorganisationerna om att sätta upp övervakningskameror i lagret. Kamerorna sattes upp i den del av lagret som ligger längst bort och som kallas för ”gröna rummet”. I denna del av lagret förvaras färdigpackade varor som dels skall levereras till extern kund direkt eller via centrallagret i Norrköping, dels skall levereras till bolagets egen butik vid anläggningen i Ljungsbro. Eftersom det är fråga om färdigpackat och förseglat gods som är klart för leverans kan de anställda inte ha någon kännedom om huruvida varorna skall säljas externt eller i fabriksbutiken. På den här delen av lagret förvaras, utöver bolagets produkter, också från tid till annan viss datautrustning. Det kan vara fråga om datautrustning som precis köpts in men också om datautrustning som kasserats. Vad som är viktigt att framhålla är att den anställde inte kan veta om det är fråga om nyinköpt utrustning, något som skall repareras eller om det är fråga om utrustning som kasserats.

Tillgrepp på lagret innebär en risk för att bolaget levererar kartonger med bristande innehåll till kund. Om tillgreppen inte upptäckts hade det således funnits risk för att kunden skulle ha gjort en förlust eller, om det bristande innehållet upptäckts, att relationen mellan bolaget och kunden försämrats.

Händelseförloppet

Övervakningskamerorna sattes upp den 12 april 2004. Genom övervakningen upptäckte bolaget att bl.a. de nu tre aktuella arbetstagarerna uppehållit sig i den här delen av lagret. Det upptäcktes att C.A. flera gånger återkom varvid han tog med sig godis vid ett antal tillfällen och datautrustning vid ett antal tillfällen. Vidare framgår av kameraupptagningarna att H.J. och L.T. vid ett tillfälle tog med sig chokladaskar.

Övervakningskamerorna satt uppe under fyra veckor. Kamerorna har satts igång av rörelse. Av upptagningarna som gjorts kan konstateras att det är väldigt lite rörelse i den här delen av lagret. Utöver de arbetstagarare som är aktuella i målet har bolaget sett åtta personer som tar något från lagret. En av dessa är en väktare som sedermera avskedats från vaktbolaget. En arbetstagarare har bolaget träffat en förlikningsöverenskommelse med. Under dagtid

när det funnits arbetsledning på lagret har det inte iakttagits att någon tagit något. Tillgreppen har skett på kvälls- och nattetid. Detta tyder på att arbetstagarna känt till att det varit otillåtet att hämta godis på lagret.

Följande har iakttagits på banden.

C.A.

- Den 18 april 2004 kl. 00.36 har C.A. öppnat en stor kartong och ur den tagit en mindre ask godis.
- Den 23 april 2004 kl. 23.19 har han tagit datautrustning som bolaget inte kunnat identifiera.
- Den 2 maj 2004 kl. 00.40 har han tagit en burk lösgodis samt datautrustning som inte heller har kunnat identifieras.
- Den 9 maj 2004 kl. 01.47 har han tagit två askar godis.

H.J. och L.T.

- Den 24 april 2004 kl. 21.50 har H.J. och L.T. öppnat en större hopejpad kartong och tagit ca sju chokladaskar, Geisha eller Wienernougat. De öppnade chokladaskarna på plats och hällde ur innehållet i en medhavd plastpåse varefter de gömde de tomma askarna i en större kartong. Geisha och Wienernougat tillverkas inte i Ljungsbro utan i Finland varefter de transporteras till bolaget för att sedan distribueras till kund.

Det svinn som föranledde bolaget att montera upp övervakningskamerorna har i princip upphört efter att H.J., L.T. och C.A. avskedats.

Gällande regler

Av ordningsreglerna ”Egentligen ganska självklart” framgår att de anställda har rätt att hämta produkter för provsmakning vid produktionslinjerna och vid utställda smakstationer. Det är riktigt att den regleringen tillfördes de skriftliga ordningsreglerna först under hösten 2004. Reglerna har dock gällt hela tiden och de har varit kända. Bolaget har informerat om dem dels vid introduktionen till nyanställda, dels skriftligen vid återkommande tillfällen, t.ex. i den veckovis utkommande personaltidningen ”Det rätta”. I ”Det rätta” nr 8, den 2 mars 2000 uttalade bolagets VD D.B. följande. ”På förekommen anledning måste jag tyvärr påpeka att de produkter som finns packade till butiken eller finns uppställda för vidare förädling i fabriken inte får röras. Eventuell provsmakning skall ske vid de speciella provsmakningsställena som finns på samtliga linjer. Den som uppmärksammar missbruk (även extern personal) uppmanas att rapportera detta till sin produktionsledare”.

Ingen av arbetstagarna har haft tillåtelse att hämta godis på lagret. Den närmaste smakstationen ligger ca sex meter från kexlinjen. Det fanns således ingen anledning att i stället gå iväg längst bort på lagret för att hämta godis.

Bolaget bestrider att det funnits en sådan praxis som förbundet påstår i målet och att det var vanligt att anställda hämtade godis på lagret. Under de fyra veckor övervakningskamerorna funnits på plats är det 8–10 personer, att jäm-

föras med totalt 350 anställda, som tagit godis på lagret. Detta har endast skett under tider då arbetsledningen varit frånvarande.

Alldeles oavsett vad arbetstagarna gjort med godiset från lagret har detta frånhänts bolaget. Likaså saknar det betydelse om den datautrustning C.A. tagit var kasserad. Han har inte haft rätt att själv bestämma vad han får ta på lagret.

Sammanfattning av grunderna för bestridandet

H.J., L.T. och C.A. har grovt åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren samt rubbat det förtroende som är nödvändigt inom ramen för ett anställningsförhållande genom att i strid med bolagets regler hämta godis på lagret samt vad gäller C.A. genom att ta med sig datautrustning från lagret. Bolaget har därför haft laglig grund för avskedandena. I vart fall har det förelegat saklig grund för uppsägning.

Grund för jämkning av ett eventuellt allmänt skadestånd föreligger dels på grund av att situationen måste anses ha varit svårbedömd för bolaget, dels eftersom H.J., L.T. och C.A. medverkat till den uppkomna situationen.

Domskäl

Tvisten

Det är i målet ostridigt att H.J. och L.T. hämtat fem-sju chokladkartonger från lagret den 24 april 2004 samt att C.A. vid tre tillfällen, den 18 april samt den 2 och 9 maj 2004, hämtat godis från lagret och att han den 23 april 2004 och vid tillfället den 2 maj 2004 även tagit med sig datautrustning från lagret. Arbetsdomstolen har att ta ställning till om detta skett i strid med då gällande regler och praxis vid bolaget. Arbetsgivarparterna har gjort gällande att så varit fallet varför avskedandena varit lagligen grundade. Förbundet har gjort gällande att arbetstagarna hämtat godis helt i enlighet med gällande praxis på bolaget samt att den datautrustning C.A. hämtat varit kasserad varför avskedandena inte varit lagligen grundade.

Utredningen i målet

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. På förbundets begäran har hållits förhör under sanningsförsäkran med H.J., L.T. och C.A. samt vittnesförhör med vice klubbordföranden L.S., processföraren och styrelsesuppleanten i klubbstyrelsen M.P., truckföraren C.K. och lagerarbetaren M.K. På arbetsgivarparternas begäran har hållits förhör under sanningsförsäkran med verkställande direktören D.B. samt vittnesförhör med processledarna M.S. och R.S. samt med I-M.S., personalansvarig vid bolaget. På parternas begäran har domstolen tagit del av valda delar av videobandinspelningen från övervakningskameran. Parterna har även åberopat skriftlig bevisning.

Händelseförloppet

Händelseförloppet är i huvudsak ostridigt. Av utredningen i målet har följande framgått.

H.J. och L.T.

H.J. och L.T. har den 24 april 2004 ca kl. 21.50 gått tillsammans från kexlinjen till lagret för att hämta godis. De har ur en större kartong tagit ett mindre antal chokladaskar, ca 5–7 st. Av videoupptagningen framgår att det inte varit fråga om en inplastad pall. H.J. och L.T. har förnekat att de brutit upp kartongen som chokladaskarna låg i. Av videoupptagningen går inte att dra slutsatsen att kartongen som de tog chokladaskarna ur var förseglad. H.J. har berättat att hon tog två askar och L.T. har uppgett att hon tror att hon tog fyra askar. Båda har uppgett att chokladaskarna var Fazerprodukter, choklad som de visste inte tillverkas i Ljungsbro. Av L.T:s uppgifter och videoupptagningen har framgått att hon hållt ned en del av chokladen i en medhavd plastpåse. Enligt hennes egna uppgifter gjorde hon så för att lättare kunna ha en del choklad i fickan som hon kunde äta när hon arbetade. De har båda uppgett att de därefter återvände till arbetet vid kexlinjen och att de lade chokladen i fikarummet.

C.A.

C.A. har uppgett att han ofta blev ivägskickad till lagret av de övriga på skiftet och att han på lagret hämtade godis till sig själv och till andra. Han har hämtat en mindre ask godis den 18 april 2004 kl. 00.36, en burk lösgodis den 2 maj 2004 kl. 00.40 och två askar godis den 9 maj 2004 kl. 01.47.

I målet är ostridigt att C.A. den 23 april och vid tillfället den 2 maj 2004 också tagit med sig någon form av datautrustning. Bolaget vet inte vilken utrustning det varit fråga om och det går inte heller av videoupptagningen att avgöra detta. Hörd över detta har C.A. uppgett följande. Vid det första tillfället tog han en kasserad bärbar dator ur en stor s.k. wellbox där det låg kasserad datautrustning. Han tog datorn för att undersöka om den fungerade och om den gick att använda under rasterna i fikarummet. Eftersom han inte fick den att starta gick han tillbaka till lagret och tog vid det andra tillfället med sig en laddare. Han lyckades aldrig få datorn att fungera varför han slängde den i en container på fabriksområdet. Han är duktig på datorer och för honom var det självklart att det var fråga om kasserad utrustning.

Vittnet M.P. har i denna del uppgett att det inne på lagret funnits en s.k. wellbox som det stod ”skräp” på och som innehöll kablar och annat.

Har arbetstagarna handlat i strid med interna regler om var godis fick hämtas?

De skriftliga ordningsföreskrifter som åberopats i målet är bolagets regler benämnda ”Egentligen ganska självklart”. I målet är ostridigt att de, vid tidpunkten för avskedandena, inte innehöll någon reglering av de anställdas rätt

att inom fabriksområdet hämta och äta av bolagets produkter. Den reglering som fanns angav endast att det inte varit tillåtet att ta med sig varor eller annan egendom från fabriken.

Fråga är då vilka regler som gällde för provsmakning av bolagets produkter inom fabriksområdet.

Arbetsgivarparterna har gjort gällande följande. Det har aldrig varit tillåtet att hämta godis på lagret och det har inte heller utvecklats någon sådan praxis som bolaget godtagit. Den reglering av provsmakning som infördes i de skriftliga ordningsreglerna hösten 2004 innebar inte att några nya regler infördes utan endast att de regler och den praxis som redan gällde fick skriftlig form.

Av de skriftliga ordningsreglerna från hösten 2004 framgår att det är tillåtet att provsmaka

- oförpackade kvalitetsprov vid produktionslinjen,
- varuprover vid utställda smakstationer (markerade med skylt ”smakstation”) och
- varuprover som skänks av företagets representant.

Förbundet har invänt att enligt den praxis som förelåg i fabriken var det vanligt förekommande att de anställda hämtade produkter även på lagret och att arbetsledningen måste ha känt till detta och att den inte ingripit mot detta.

Bolagets förhörspersoner har uppgivit följande om vad som gällt avseende provsmakning.

Bolagets verkställande direktör D.B. och produktionsledarna M.S. och R.S. har uppgett att de regler som tillförts den reviderade versionen av ”Egentligen ganska självklart” är de som gällt för provsmakning hela tiden och att det inte funnits någon praxis om att det var tillåtet att hämta godis även på lagret. M.S. och R.S. har också erinrat sig tillfällena då de sett att det funnits produkter från lagret i ett av fikarummen respektive i en processhytt och att de då påtalat detta.

I-M.S., personalansvarig vid bolaget, har uppgett följande. Det har inte varit tillåtet att hämta godis från lagret och det har enligt henne inte heller utvecklats någon sådan praxis. Vid den introduktion som alla nyanställda får, har hon eller någon annan muntligen informerat om att det varit tillåtet att ta godis från produktionen samt från de smakstationer som finns uppställda.

Till stöd för att det inte var tillåtet att hämta godis på lagret även före avskedandena har arbetsgivarparterna åberopat den information som fanns i personaltidningen ”Det rätta” i mars 2000. D.B. påpekar i tidningen att produkter som finns packade till butiken eller finns uppställda för vidare förädling i fabriken inte får röras samt att eventuell provsmakning skall ske vid de speciella provsmakningsställena som finns på samtliga linjer.

Enligt Arbetsdomstolens mening talar de uppgifter som arbetsgivarparternas förhörspersoner lämnat i förening med informationen från ”Det rätta” för att det inte varit tillåtet för de anställda att ta produkter från just lagret.

Förbundets förhörspersoner har uppgivit följande.

H.J., L.T. och C.A. har samstämmigt berättat att de hämtade godis på lagret som alla andra. Enligt deras uppgifter uppfattade de reglerna så att det inte var tillåtet att ta det godis som fanns i de inplastade pallarna som skulle till kund men däremot det godis som fanns i andra kartonger som var ämnade för fabriken egen butik. Alla tre har uppgivit att de förstod att det inte var tillåtet att öppna kartonger som var tillslutna. I övrigt har de uppgett att de informerats om att det inte var tillåtet att föra med sig varor från fabriksområdet men att det inom området stod dem fritt att äta godis. De har vidare berättat att ingen av dem kunnat erinra sig ha tagit del av den information som fanns i personaltidningen år 2000 eller att de muntligen av någon arbetsledare eller gruppleadare fått information om att det inte var tillåtet att hämta godis på lagret.

H.J:s, L.T:s och C.A:s uppgifter stöds av vittnesmålen från de anställda L.S., M.P., C.K. och M.K. L.S. och M.P. arbetar i produktionen. C.K. är truckförare på lagret och M.K. arbetar också på lagret. Alla fyra har arbetat på fabriken sedan 1980-talet. Av vittnesuppgifterna har i korthet framgått följande. När de anställdes fick de information om att det var tillåtet att äta godis på området men att de inte fick ta med sig några varor utanför grindarna. Det var vanligt att hämta godis på lagret. De flesta var sugna på något annat godis än från den egna linjen och det var lättare att hitta olika sorter bland det godis som fanns på lagret som skulle till fabriksbutiken än att gå runt på alla avdelningar. Lösviktsgodis som skulle paketeras i butiken låg ofta i öppna kartonger. Det godis som hämtats på lagret lades vanligen i fikarummen i en kartong på golvet eller direkt på bordet så att alla kunde äta, vilket arbetsledarna måste ha noterat. Arbetsledarna har inte reagerat mot detta. Efter avskedandena har nya regler införts. Enligt dessa är det inte längre tillåtet att hämta godis på lagret. De har uppfattat de nya reglerna som en förändring jämfört med vad som gällde tidigare. Antalet smakstationer har också utökats. Både C.K. och M.K. som arbetar på lagret har uppgivit att de sett olika personalkategorier hämta godis på lagret. C.K. har vidare berättat att de som arbetar på lagret i sitt eget fikarum haft godis från lagret och att hans egen arbetsledare känt till detta utan att denne kommenterat det.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Det står i målet klart att bolaget inte önskade att de anställda skulle hämta godis på lagret och att den högsta arbetsledningen ansåg att det inte var tillåtet. Emellertid har framgått att det bland de anställda förelegat betydande oklarheter om vilka regler som gällt såvitt avsåg just lagret och att det i tiden före avskedandena inte var ovanligt att de anställda hämtade godis på lagret, dock inte från inplastade pallar eller ur förseglade kartonger. De anställda som hörts i målet har inte uppfattat att detta stod i strid med några regler i bolaget. Med hänsyn till detta finner Arbetsdomstolen inte visat att H.J., L.T.

eller C.A. känt till eller förstått att de agerat i strid med interna regler när de hämtat godis på lagret på sätt som skett.

Hur är C.A:s agerande avseende datautrustningen att bedöma ?

Arbetsgivarparterna har gjort gällande att det var otillåtet att ta med sig datautrustningen från lagret, oavsett vilka skäl C.A. hade för detta.

Enligt Arbetsdomstolens mening finns det inte skäl att ifrågasätta C.A:s uppgifter om att han tog med sig datautrustningen till fikarummet i förhoppningen att kunna använda den där under pauser och att det enligt hans bedömning var fråga om kasserad utrustning som han sedan slängde när det visade sig att den inte fungerade. Domstolen lägger därför dessa uppgifter till grund för den fortsatta bedömningen.

Datautrustningen tillhörde ostridigt bolaget. Även om bolaget lagt utrustningen som kasserad i en s.k. wellbox på lagret hade bolaget fortfarande rätten att förfoga över densamma. C.A. har inte haft någon tillåtelse att ta datautrustningen och därmed heller inte haft rätt att flytta den. Hans egen inställning synes, felaktigt, vara att han fick göra som han gjorde eftersom han bedömde utrustningen som kasserad.

Arbetsdomstolen finner att C.A. måste ha insett att han inte fick ta datautrustningen och att han således agerat på ett klandervärt sätt genom att ta den kasserade datautrustningen från lagret till fikarummet och sedan slänga bort den.

Har det förelegat grund för avskedande eller i vart fall saklig grund för uppsägning?

Enligt 18 § anställningsskyddslagen får en arbetstagare avskedas om han eller hon grovt har åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren. Därmed avses enligt lagens förarbeten ett sådant avsiktligt eller grovt vårdslöst förfarande som inte rimligen skall behöva tålas i något rättsförhållande.

Arbetsdomstolen har ovan inte funnit utrett att de i målet aktuella arbetstägarna känt till eller förstått att de agerat i strid med några interna regler när de hämtat godis på lagret. Skäl för avskedanden på den grunden har därmed inte förelegat.

Enligt Arbetsdomstolens bedömning har H.J:s och L.T:s handlande inte heller utgjort saklig grund för uppsägning. Avskedandena av dem skall därför ogiltigförklaras.

Såvitt avser C.A:s agerande med datautrustningen är utrett att han inte hade rätt att handla som han gjorde och att han måste ha insett det. Det finns anledning att allvarligt kritisera hans handlande härvidlag. Arbetsdomstolen finner dock vid en samlad bedömning att agerandet inte varit av så allvarlig beskaffenhet att det kan motivera ett avskedande eller en uppsägning. Grund

för avskedande eller uppsägning har därmed inte heller förelegat såvitt avser C.A. Bolagets avskedande av honom skall därför ogiltigförklaras.

Skadestånd

Arbetsdomstolen har funnit att bolaget avskedat H.J., L.T. och C.A. utan att ens saklig grund för uppsägning förelegat. För detta brott mot anställningsskyddslagen är bolaget skyldigt att utge allmänt skadestånd till envar av arbetstagarna.

Arbetsgivarparterna har hävdat att skadeståndsskyldigheten bör jämkas helt eller delvis. Enligt Arbetsdomstolens mening bör vid bedömningen av storleken på det allmänna skadeståndet beaktas att det funnits anledning till allvarlig kritik av C.A:s agerande. Mot den bakgrunden bestämmer domstolen att allmänt skadestånd skall utgå till honom med skäliga 50 000 kr. Det allmänna skadeståndet till H.J. och L.T. bestäms till 100 000 kr vardera.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång skall arbetsgivarparterna ersätta förbundet för dess rättegångskostnader.

Förbundet har yrkat ersättning för rättegångskostnader med 212 469 kr, varav 159 250 kr avser ombudsarvode, 8 706 kr avser tidsspillan och 44 513 kr avseende kostnader för förbundets förhörspersoner.

Arbetsgivarparterna har överlämnat till domstolen att pröva skäligheten av de yrkade kostnaderna och särskilt ifrågasatt kostnaderna för logi och förlorad arbetsförtjänst avseende L.S. och M.P.

När det gäller förbundets utlägg för L.S:s och M.P:s inställelse till huvudförhandlingen har förbundet beträffande envar yrkat ersättning för två natters logi och förlorad arbetsförtjänst under två dagar. Med beaktande av att de nämnda vittnena hörts under huvudförhandlingens första dag och då förbundet inte lämnat någon närmare förklaring till den yrkade kostnaden kan inte utlägg för mer än en övernattnings och en dags förlorad arbetsförtjänst anses som en nödvändig kostnad. Arbetsdomstolen finner därför att förbundet skäligen bör tillerkännas ersättning med hälften av de yrkade beloppen i dessa delar. Yrkade kostnader i övrigt finner domstolen skäliga.

Domslut

1. Arbetsdomstolen förklarar avskedandena av H.J., L.T. och C.A. ogiltiga.
2. Arbetsdomstolen förpliktar Cloetta Fazer Produktion AB att till H.J. betala etthundratusen (100 000) kr i allmänt skadestånd, med ränta enligt 6 § räntelagen från den 4 augusti 2004 till dess betalning sker.

3. Arbetsdomstolen förpliktar Cloetta Fazer Produktion AB att till L.T. betala etthundratusen (100 000) kr i allmänt skadestånd, med ränta enligt 6 § räntelagen från den 4 augusti 2004 till dess betalning sker.

4. Arbetsdomstolen förpliktar Cloetta Fazer Produktion AB att till C.A. betala femtiotusen (50 000) kr i allmänt skadestånd, med ränta enligt 6 § räntelagen från den 4 augusti 2004 till dess betalning sker.

5. Arbetsdomstolen förpliktar Livsmedelsföretagen och Cloetta Fazer Produktion AB att med hälften vardera ersätta Svenska Livsmedelsarbetareförbundet för rättegångskostnader med tvåhundrasextuseniohundratjugonio (206 929) kr, varav 159 250 kr avser ombudsarvode, med ränta på det förstnämnda beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Cathrine Lilja Hansson, Sören Öman, Christer Måhl, Agne Werneskog, Teddy Glans, Gunilla Kevdal och Lars E. Rabenius. Enhälligt.

Sekreterare: Monica Björnfot Spaak